

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 128/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ulkosuomalaisten pankkipalveluiden turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaa/kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 128/2026 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä edistääkseen sitä, että ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset saavat yhdenvertaisesti peruspankkipalvelut ja sähköisen tunnistautumisen ja

että ulkosuomalaisten pankkipalveluihin liittyvät ongelmat ratkaistaan ilman viiveitä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Nyky-yhteiskunnassa kohtuullinen pääsy pankkipalveluihin on olennaista sujuvan arkielämän ja taloudellisen toiminnan kannalta niin yksityishenkilöille, yrityksille kuin yhdistyksillekin. Pankkipalveluiden voidaan ajatella olevan luonteeltaan välttämättömyyspalveluita ja tämän vuoksi niiden saatavuutta ja käytettävyyttä on äskettäin analysoitu laaja-alaisesti valtiovarainministeriön työryhmässä.

Työryhmän työssä on tarkasteltu pankkipalveluita niin yksityishenkilöiden kuin myös yritysten ja yhdistysten näkökulmasta. Työryhmätyön aikana myös ulkosuomalaisten haasteet pankkipalveluissa ovat nousseet esille muun muassa Suomi-Seuran työryhmän kuulemistilaisuudessa pitämän esityksen myötä. Selvityksissä on ilmennyt, että erityisesti ETA-alueen ulkopuolella asuvilla Suomen kansalaisilla on toisinaan ollut haasteita peruspankkipalveluiden saatavuudessa suomalaisissa pankeissa.

Nykyisen EU:n perusmaksutilidirektiiviin perustuvan sääntelyn mukaan pankin on tarjottava perusmaksutilipalvelua yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi kaikille kuluttaja-asiakkaille, jotka asuvat laillisesti ETA-valtiossa. Tämän mukaisesti ETA-alueella asuvien ulkosuomalaisten osalta oikeus peruspankkipalveluihin on selkeä, mutta ETA-alueen ulkopuolella asuvien osalta tilanne on haasteellisempi. Yhtäältä nykyinen sääntely ei kiellä pankkeja avaamasta heille perusmaksutiliä, mutta toisaalta sääntely ei myöskään velvoita avaamaan heille peruspankkipalveluita tai ylläpitämään olemassa olevia palveluita.

Tämä aihealue on monisyinen kokonaisuus, sillä suomalaisten pankkipalvelujen järjestämiselle ETA-alueen ulkopuolelle asettavat haasteita mm. eri maiden erilaiset lainsäädännöt pankkien toimilupiin liittyen sekä rahanpesun estämistä, joka edellyttää asiakkaan tunnistamista ja tuntemista sekä varojen alkuperän selvittämistä. Pankkien mukaan palveluiden tarjoaminen ulkomailla voi myös edellyttää sivuliikettä tai notifikaatiota, ja lisäksi ulkomailla toimiva pankki voi olla velvollinen noudattamaan asiakassuhteissaan myös paikallista lainsäädäntöä.

Ulkosuomalaisten pankkipalveluiden järjestämiseen liittyvät ongelmat voivat olla osoitus myös de-risking-ilmiöstä, jossa finanssilaitos pyrkii riskien hallitsemisen sijaan välttämään asiakkuuteen liittyvää riskiä joko lopettamalla tai rajoittamalla liikesuhteita korkeariskisiksi arvioimiensa asiakkaiden tai jopa kokonaisten asiakasryhmien kanssa. Finanssivalvonta on tarkastellut de-risking-ilmiötä teema-arviossaan ja antanut valvottavilleen suosituksia riskiperusteisen menettelyn soveltamisesta. Finanssivalvonta toteaa, että asiakkuuksista kieltäytyminen tai niiden irtisanominen voi olla merkki tehottomasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen riskienhallinnasta ja seuraa valvontatoiminnassaan, ovatko pankkien asiakkaan tuntemisen menettelyt asianmukaiset ja kohtuulliset sekä miten riskiperusteisuus toteutuu käytännössä asiakkaan tuntemisen menettelytavoissa.

Kaiken kaikkiaan voin todeta, että hallituksessa olemme tunnistaneeet ulkosuomalaisten haasteet pankkipalveluissa ja sähköisessä tunnistautumisessa, ja mahdollisten ratkaisuvaihtoehtojen selvittämistä on tehty. Selvitystyön tavoitteena on kartoittaa vaihtoehtoja, joilla voitaisiin turvata ulkosuomalaisten yhdenvertainen kohtelu.

Helsingissä 20.4.2026

Elinkeinoministeri Sakari Puisto

VN/11041/2026-VM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: